

[Nyhed - Tilmeld dig POV's Ugebrev her](#)

Povl Gad ▾

29/04-2018 | [f](#) [t](#) [in](#)

Pseudoviden til salg

BOGANMELDELSE – I sidste uge udkom antropologen Dennis Nørmark og filosofen Anders Fogh Jensens nye bog ”Pseudoarbejde – Hvordan vi fik travlt med at lave ingenting”. ”Pseudoarbejde” har allerede fået meget omtale, fordi den har et populært budskab: At mange af os laver arbejde, der dybest set er spild af tid. Problemet er bare, skriver Povl Gad, at bogen ikke på noget tidspunkt har belæg for sine provokerende påstande.

Bogen ”Pseudoarbejde – Hvordan vi fik travlt med at lave ingenting” handler om spildtid og spildt arbejde – eller om spild af liv, og den nærmest eksistentielle meningsløshed, det medfører.

Pseudoarbejde er mange ting – fra ineffektivitet, systematisk sløseri og regulært pjækkeri til udviklingen af meningsløse bureaukratiske systemer og luftigt konsulentarbejde med en meget begrænset værdi for virksomheden.

At dømme efter mængden af omtale, antallet af solgte bøger og de mange kommentarspor rundt omkring på nettet, har de to forfattere fat i noget. Mange mennesker kan tydeligvis genkende en meningsløshed i arbejdslivet

Det eksisterer både i det private og i det offentlige. Sammenfattende er det et fænomen, der er undergravende for vores arbejdspladser, selvrespekt og livskvalitet. Vi burde hellere holde fri. Med god samvittighed.

At dømme efter mængden af omtale, antallet af solgte bøger og de mange kommentarspor rundt omkring på nettet, har de to forfattere fat i noget. Mange mennesker kan tydeligvis genkende en meningsløshed i arbejdslivet.

Idéen om, at meget af det, vi foretager os i arbejdstiden, er overflødigt eller værdiløst, giver tydeligvis genklang. Og det på trods af, som forfatterne også kredser om i bogen, at arbejde i vores kultur traditionelt opfattes som noget meget meningsfyldt.

Arbejdsliv fylder meget

Arbejdslivet fylder meget for de fleste mennesker. Også arbejdsløses, børns og pensionisters liv er jo på den ene eller anden måde struktureret omkring eller domineret af idéen om arbejdet som en af hovedsøjlerne i tilværelsen.

Det er således et indiskutabelt vigtigt emne, forfatterne berører. Og med sine adskillige interviews, personlige erfaringer og referencer til tænkere og kunstnere fra det 20. århundrede, er bogen absolut et bidrag til vores forståelse af, hvad der går galt, når det går galt med meningsfuldheden i arbejdslivet. Det er en populærvidenskabelig bog med vægt på underholdningsværdi og narrativer, men ikke desto mindre en god og grundig belysning af en problemstilling, de fleste godt vidste eksisterede i forvejen.

Bogen bygger på teorier og på empiri indsamlet ved kvalitativ metode – videnskabeligt set den helt rette tilgang, når man vil undersøge en kompleks problemstillings beskaffenhed og afdække mulige årsagssammenhænge.

Det bogen hverken gør, eller foregiver at gøre, er, at undersøge problemets omfang. Hvorvidt der er tale om et relativt lille problem blandt nogle få tusind mennesker eller et altoverskyggende samfundsproblem i størstedelen af arbejdsstyrken er altså ikke noget bogen belyser. Det ville kræve nogle lidt andre – nemlig kvantitative – metoder. Men det er heller ikke bogens ærinde. Den dybe viden om problemets natur er i sig selv værdifuld.

Forfatterne går så langt som til at hævde, at størstedelen af det arbejde, vi udfører, er pseudoarbejde, hvilket selvfølgelig er noget af en påstand, især når bogen slet ikke handler om det

Det synes jeg i hvert fald. Men noget kunne tyde på, at forfatterne eller deres forlag ikke deler den holdning. I den ret omfattende omtale af bogen, og de interview de to forfattere har givet med adskillige danske medier, er det nemlig ikke den dybe kvalitative viden, der bliver slået på. Her bliver det tværtimod fremhævet, at vi har at gøre med et meget stort samfundsproblem.

Forfatterne går så langt som til at hævde, at størstedelen af det arbejde, vi udfører, er pseudoarbejde, hvilket selvfølgelig er noget af en påstand, især når bogen slet ikke handler om det. Alligevel fremhæver forfatterne i deres markedsføring tre argumenter for, at det er tilfældet.

For det første, at de selv har erfaringer med det. ”Vi har begge to arbejdet som konsulenter og ved, hvordan tingene foregår” lyder det f.eks. i [Politikens interview med de to forfattere](#). (kræver abonnement at læse).

For det andet, at forskellige tænkere for 100 år siden forudsagde, at vores arbejdstid i dag ville være langt kortere – lige omkring 15 timer.

For det tredje, at det ikke har været svært at finde mennesker, der ville dele deres historier om pseudoarbejde med forfatterne.

Indikationer er ikke beviser

Man behøver ikke en universitetsgrad i antropologi for at gennemskue, at personlige erfaringer, 100 år gamle forudsigelser og lethed i at finde informanter, ikke kan bruges som belæg for, at et problem er generelt. Det kan indikere, men ikke bevise det. Det kan faktisk ikke engang sandsynliggøre det.

Læser man bogen, finder man heller ikke belæg for påstanden. Det tætteste man kommer er en britisk undersøgelse foretaget af Yougov i 2015 blandt små 1000 medlemmer af deres eget brugerpanel, hvor 37 procent svarer, at de ikke føler at deres arbejde yder et meningsfuldt bidrag til verden.

Dykker man ned i baggrundsmaterialet for undersøgelsen står det hurtigt klart, at der langt fra er tale om en videnskabelig undersøgelse, snarere tvært imod.

Der bliver dog også nævnt et videnskabeligt studie med 12.000 respondenter – men den reference er desværre forsvundet når man når til bogens litteraturliste, og de to forfattere er ikke vendt tilbage på mine henvendelser om at få den tilsendt. Så jeg har ikke haft mulighed for at se det studie efter i sømmene.

Der er altså umiddelbart ikke belæg for at kalde pseudoarbejde et stort samfundsproblem, heller ikke i bogen. Og det påstår bogen sådan set heller ikke. Men hvorfor gør forfatterne det så lige pludselig, når de skal ud og reklamere for den?

Måske er den dybe forståelse af problemer ikke i særlig høj kurs i et samfund, der ønsker løsninger og handling. Måske er ny viden om noget velkendt bare ikke sensationelt nok til at generere klik i en stadig mere manisk medievirkelighed.

Måske er man bare tilbøjelig til at sætte sine pointer på spidsen, når man er professionel kommentator med en bog, der skal sælges, og en foredragsrække, den skal sælge. Men i stedet for på spidsen ender det her altså på kanten. Hvis det ikke er ud over kanten af hvad man bør kunne stå inde for som seriøs fagperson.

Det er svært ikke at tænke på den tidligere videnskabsminister Helge Sanders mantra ”fra forskning til faktura”. Altså idealet om, at viden skal kommercialiseres for at have

en værdi. Med "Pseudoarbejde" har vi fået et glimrende eksempel på, hvor galt det kan gå.

Tre problemer

Men hvad er egentlig problemet ved en lidt kæk markedsføring af en populærvidenskabelig bog? Jeg ser tre.

For det første skyder bogen sig selv og den kvalitative tradition i foden. Det bliver sværere at tage bogens reelle opdagelser og pointer alvorligt, når den bliver solgt på et useriøst grundlag. Og det bliver sværere at tage os andre fagfolk seriøst, når vores metoder bliver misbrugt. Forfatterne får undermineret deres egen og vores andres troværdighed, når de oversælger budskabet.

For det andet skyder man forslag ind i en praktisk virkelighed, som ikke altid er god til at få nuancer med eller "at få læst bogen". Her kunne det i værste fald blive baggrund for nogle uhensigtsmæssige politiske eller ledelsesmæssige beslutninger, foretaget på et usagligt grundlag.

For det tredje skyder bogen os alle sammen noget grimt i skoene. Den bliver provokerende uden anden grund end at være provokerende. I stedet for at belyse en interessant problemstilling får forfatterne insinueret, at både jeg, mine kollegaer og alle jeg kender, primært laver værdiløst arbejde. At "langt det meste", vi (men selvfølgelig ikke dem selv) foretager os, er pseudoarbejde.

Hvad fanden bilder I jer egentlig ind?

Og synsninger bør ikke udlægges som viden. Højest som pseudoviden. Og det burde de to forfattere holde sig for gode til

Og: Hvis vi skulle benægte det, er det nok bare fordi, vi ikke er klar til at erkende eller indrømme at vi laver pseudoarbejde. Dette er et spidsfindigt retorisk greb, der er velegnet til at afmontere kritik: Hvis du stiller spørgsmålstegn ved budskabet, er det nok bare fordi du føler dig ramt. Hvis kritiske journalister skulle blive for nærgående, er det nok bare dem selv, der er overflødige. Spidsfindig og ganske underlødige retorik. Men øjensynligt velegnet til at reducere en samlet dansk presse til mikrofonholdere for de to forfatters markedsføring.

Omtalen af bogen skyder altså over målet. Eller måske skyder den gråspurve med kanoner.

Eller måske gør den ikke? Jeg påstår jo ikke, at dette ikke er et kæmpe samfundsproblem. Hvis forfatterne har ret, får det jo en betalt frokostpause, 30-timers arbejdsuge eller dagpengereform til at se ubetydelige ud i sammenligning. Og det kan da godt være tilfældet. Det har hverken jeg eller forfatterne bare noget belæg for at udtale os om andet end vores mavefornemmelse og synsninger.

Og synsninger bør ikke udlægges som viden. Højest som pseudoviden. Og det burde de to forfattere holde sig for gode til.

Flere steder i bogen undskylder forfatterne at have leveret pseudoarbejde (altså i tidligere jobs). Hvis ikke dette skal ses som et pseudoargument, må det udlægges som en vis evne til selvransagelse og selverkendelse. Og så er der grund til at håbe, at de to herrer på et tidspunkt vil erkende at have strammet bogens opdagelser til et punkt, hvor det truer med at kvæle dem.

Eller også kan det være, at alt det her er ét stort mediestunt, der skal udstille, hvordan en samlet dansk presse er klar til ukritisk at lappe pseudoviden i sig, bare den bliver fremført af en kendt kommentator, der har skrevet en bog. Hvis det sidste er tilfældet skylder jeg de to forfattere min dybeste undskyldning og respekt.

Topillustration: Uddrag af bogens forside.

Anders Fogh Jensen of Dennis Nørmark: "Pseudoarbejde – Hvordan vi fik travlt med at lave ingenting", E-BOG, Politikens Forlag, 199 kroner, er udkommet.

Kategorier

[Business](#) [DK](#) [Featured](#)

Tags: [Anders Fogh Jensen](#), [Bog anmeldelse](#), [Dennis Nørmark](#), [Povl Gad](#), [Pseudoarbejde – Hvordan vi fik travlt med at lave ingenting](#)

POINT of VIEW International er et uafhængigt medie og en platform for selvstændige skribenter.

Vi arbejder ud fra en overbevisning om væsentligheden af fri og gratis adgang til god journalistik, analyse og debat. Derfor har POV ingen betalingsmur, ligesom vi heller ikke finansieres med banner- eller pop-up-reklamer.

Derfor er vi også afhængig af læsernes støtte.

Selv små beløb gør en stor forskel, både for POV og for skribenterne.

Du kan hjælpe os ved at abonnere på POV med et fast støttebeløb via PayPal eller en enkelt donation via MobilePay.

Støt POV med MobilePay

Støt POV's arbejde med en flad tyver (eller mere) og et enkelt klik på logoet nedenfor eller via nummeret her: [MobilePay 40 12 19 68](#)

Støt POV som abonnent

Nedenfor kan du vælge at støtte POV med et fast, månedligt beløb på 20, 100 eller 1000 kr. via PayPal. Aftalen kan til enhver tid opsiges med øjeblikkelig virkning.

Donations-niveau

Glad bruger : 20.00 DKK pr. måned

Ønsker du at støtte den skribent, der har skrevet ovenstående, så klik på hjertet til højre ud for skribentens foto og navn – i toppen af siden.

POV WEEKEND – UGEBREV HVER FREDAG MORGEN

Husk også at tilmelde dig ugebrev POV WEEKEND. Tilmelding kan ske her, hvorefter du fremover vil modtage ugebrevet hver fredag. Det er naturligvis gratis.

[Nyhed – Tilmeld dig POV's Ugebrev her](#)